

~~IV. 9.~~

A 5758.

~~N° 964.~~

N° 999.

Arroteggeminne

kuida

Tallinna Pea-Piibli koggodusse

ja

Übbikoggoduste läbhi pühhad kirjad

meie armja

Ma-rahwale on jaggatud.

1867.

Ühheksas jagger.

Tallinnas.

Trükkitud J. S. Gresseli kirjabega.

9. VII. 1867

Handwritten scribble

Von dem Ehrländischen Evangelisch-Lutherischen Consistorio wird hierdurch
attestirt, daß in vorstehendem Manuscripte nichts wider die heil. Schrift und die
symbolischen Bücher der Evangelisch-Lutherischen Kirche enthalten ist.

Reval, Dom, den 5. Mai 1867.

N° 388. (L. S.)

General-Sup. Wold. Schulz,
Vice-Präses.

Rud. Hörjelmann, Secr.

Von der Censur gestattet. Reval, den 22. Mai 1867.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

38010

N° 964.

Mitto aastat on nüüd jälle möda läinud, et meie piiblikog-
godussed ei olnud meie armsa Ma rahwale mitte teada annud,
kuidas nende töö on korda läinud. Summal tännatud, se töö
lähhab eddasi, meie rahwas püawad sedda kallist Summala
fanna. Tahhame nüüd jälle arwo anda sest tööst, et keik kes
sedda armastawad sawad jälle middagi kuulda, neile rõmuks
ja kihhutamiseks. Meie lihha on jo wägga nõbder ja wärsib
pea ärra, sepärrast lähhab temmale wahhel ifka jälle kinnitust
ja kihhutamist tarwis. Summala fanna on nüüd alwa hinna
eest sada ja on wist ka iggast maiast meie Maal leida. Agga
kas temma on ka meie süddamette sees? Kas on temma meie
walgus ja meie tuggewus, meie juhataja ja kinnitaja, meie
hingeleib ja ellowessi? Kas olleme meie sedda nenda pruikinud
ja holega luggenud, kui wiimne arroteggemine selletas ja
maenitses kui meie taewane Issa sedda käsib, pärrib, pallub?
Ka se kord sowin minna selle arroteggemisse läbbi meie armsa
Ma rahwale sedda head, et nemmad sest kallist Summala
fannast ifka ennam arwo saaksid ja sedda süddamesse wöttaksid.
Sepärrast toon ma se kord ühhed küsimised ja kostmised
teile külla leiwaks, misga wist iggal ristkinnimesel paljo teg-

gemist on, agga mitte keif ei tea ka õiget otsust selle peale anda. Se küsimine on:

Kas tohhib pattune inimenne selle peale julge olla, et temmale temma pattud andeks antud on?

Paljo on, kes ütlevad: ei mitte, koggoniste mitte. Kuidas waene pattune inimenne, kes tuht ja põrm on, ja selle pattud on kui tähhed taewa külges ja kui liwainwakessed merre ranna äres, kuidas temma tohhiks ni julge olla ja kita: Suur pühha Summal, keigeförgem ja keigewäggewam Issand, on mulle waese pattusele keif minno pattud andeks annud. Se olleks jo liigjulgus ja peaks Summalat wihhastama. Kas minna sedda wäärt peaksin ollema? Kas minna jäksaksin ni paljo palluda? Ei mitte; pattune inimenne ei tohhi mitte selle peale julge olla, et temma pattud on andeks antud. Ta peab palluma, ta peab ka Summala armo peale lootma, agga selgeste teada, mis Summal wiinsel päwal temmaga wõttab tehha, sedda temma ei wõi, ei tohhigi mitte. Nenda ütlevad paljo ristiinnimesi. Sa kui ehk kegi wõttaks üttelda: Minna lodan küll Summala armo peale et ta mulle minno pattud on andeks annud Jeesuse Kristusse kalli ärralunnastamise pärrast, siis teine wastab: kes sinna olled, et sul nisuggune julgus on? Kusst sinna sedda tead? Kas sinna olled Summala ärrawallitsetud laps, et sinna sedda tead? Dnnastele on Summal ehk küll armolinne ja annab neile andeks, agga kas sinna olled Summala omma, Summala ärrawallitsetud karja hulgakessest, et sul peaks ni suur arm ollema?

Mis ütleb meile nüüd pühha kirri, misuggust otsust annab Summal meile selle küsimise peale? Mis meie Issand ja Dnnisteggia ütles nende pattuste wasto, kes ta jure tullid? Meid ollid jo paljo, kes omma patto koormaga temma jure

tullid. Nenda loeme Luk. Ev. ram. 7, 36—50 seft pattuseft naesterahwast, kes Jeesuse jure tulli, kui temma olli ühhe Wariseri maias leiba wõtmas. Ja se naene tulli, seisis tagga temma jalge jures, nuttis ja hakkas temma jalgo kastma silmaweega ja kuiwatas neid omma juustega, ja andis temma jalgele suud ja woidis neid selle kalli salwiga, mis ta olli kasa tonud. Se Wariseer, kui ta sedda näggi, mötles kül isseenneses: kui seinnane olleks prohwet, kül ta siis mõistaks, mis ja misuggune naene se on, kes temmasse pudub, seft ta on pattune. Wariseri mõtted ollid: üks prohwet on üks pühha Summala mees, sellesse ei tohhi pattused innimesed mitte putuda. Kui seinnane üks nisuggune prohwet olleks, siis ta teaks, et seinnane naesterahwas pattune on ja ei salliks mitte et ta temmasse pudub. Agga Jeesus ütles temmale se tähendamisse sanna seft kassowõtjast, kellel olli kaks wölglast; teisel olli 500 tenari (rubla) rahha wölgo, agga teisel 50. Agga kui nemmad ei jõudnud maksta, siis kinkis temma möllemattele sedda. Ütle nüüd, kumb neist wõttab tedda ennam armastada? Ja se Wariseer pidid kostma: ma arwan se, kellele ta ennam on kinkinud. Agga Jeesus ütles temmale: sa olled viete mõistnud.

Subba se tähendamisse sanna õppetab meid, et Summal keikile pattustele nende pattud andeks annab. Se kassowõtja on Summal, need kaks wölglast olleme meie waesed pattused innimesed. Meie olleme kül keik ühhed pattused, agga ommeti on teisel surem koorm ja rohkem eksitusi ja ülleastumissi kui teisel. Agga selle polest olleme keik ühhejuggused, et meie seft auust ilma olleme, mis Summala ees makjab, et meie ei jaks mitte omma wölgo tasuda. Kui Summal wõttaks meie peale sedda möda koghut mõista, kuidas meie sedda wäärt olleme, siis ta peaks meid keiki ni hästi jummalakartlikud ja

head kui jummalakartmatta ja kurjad hukka mõistma, sest: Ürranetud on iggaüks kes ei jä mitte keikide sisse, mis kirjotud on kässoamato sees. Ka keige ausam ja keige jummalakartlikum inimenne ei olle mitte täieste Summala käsoto täitiud. Sellepärrast olleme keik sessamma hukkatusjes. Peame ka keik seddasamma armo sama. Summal annab keigile omma wölglastele andeks, et neil ei olle maksta. Ja temma lasseb sedda kuletada et keik peawad sedda ka teadma, selle peale julged ollema ja tedda armastama. Ja kes nüüd teab, et temmale on surem sü Summalast andeks antud, se peab tedda ka ennem armastama. Agga ni kaua kui inimenne alles kahhe wahhel on, kas on mo sü andeks antud woi mitte, ei woi temma ka mitte selle ülle rõmus olla, egga Summalat selle ette tännada. Nüüd annab Summal keikile teada, et ta töeste annab keikile andeks ja kingib neile nende wöllad. Mitte sepärrast, et nad sedda wäärt on, waid selgest armust, ehk nad küll mitte sedda wäärt ei olle. Kas on nemmad sured pattused woi inimeste arwates öiged, ta annab keikile täieste andeks, et nemmad tedda agga selle ette armastaksid. Nenda õppetab meid se tähhendamisse sanna sest kässowõtjast ja temma wölglastest. Ja mis Issand se tähhendamisse sanna läbbi on õppetanud, sedda kiinitas temma ka teoga. Ta ütles selle pattuse naesele: minne rahhoga, sinno usk on sind aitnud. Sellega kiinitas ta temmale: „sinno pattud on sulle andeks antud. Sa tullid minno jure mo käest abbi otsima pattude „wasto. Sa lootsid mo armo peale, et ma pididin sulle „pattude andeksandmist andma. Se lotus ei pea sind mitte „häbbi sisse saatma. So usk mo armo sisse on sind aitnud. „Minno rahho peab nüüd sinno ossa ollema.“

Armas hing, kes sa sedda kuled ja olled ka omma pat-

tude pärrast kurb, ütle mulle ommeti, mispärrast on se pattune naesterahwas Issanda käest armo ja andeksandmist sanud? Kas ta olli sedda wäärt? Eks ta suur pattune ei olund? Mis head ta temmale olli teinud? Ta ei teinud muud keddagit, kui et ta kahhetsedes ja temma armo peale lotes temma jure tulli ja temma käest armo pallus. Kui sinna sedda samma teed, saad siinagi sedda samma armo. Issand on töutanud, et ta keddagit wälja ei lüffa, kes temma jure tulleb ja mis ta töutab, sedda temma ka teeb. Tullid sinna nenda kahhetsedes ja uskudes temma jure, siis ütleb temma ka sinno wasto: minne rahhoga, sinno usk on sind aitnud. Sepärrast olle rõnnus armas hing, kes sinna omma hinge kurwastusjes nenda küssid: kust peaksin ma ommeti sedda teada sama, kas ollen ma armo sanud Issanda käest woi mitte? Sinno Issand ütleb sulle omma samma läbbi: jah, sa olled armo sanud, minne rahhoga, ussu agga, et minno arm põhjato on, et minna ikka weel sesamma ollen, kes sedda pattust naesterahwast on armoga wastowõtnud, kes ka sinno pärrast omma pühha werd on ärrawallanud ja ka sulle iggawest ärralunnastamist ja pattude andeksandmist on ärrateninud. Jah tõeste, Jesus Kristus meie Önnisteggia on pattuste Önnisteggia. Ta on tulnud pattusid önsaks teggema ja annab pattustele andeks ja wõttab pattused wasto. Uskuge siis temma armo sisse, pattused, uskuge kindlaste ja kiitke rõmsaste: meil on üks Önnisteggia, kes meid on surmani armastanud, kes meid armoga wasto wõttab, kes meie pattud iggapäaw andeks annab, kes meile iggawest önnistust on walmistanud. Jah tõeste nisuggune Önnisteggia on meil, on ka sul.

Issand andko nüüd, armas luggeja, et sesimane lühhi-
kenne õppetus middagi aitaks selle tarwis et sinno usk wõiks

kaswata ja kindlamaks jada ja nenda ka Issanda rahho so süddame sees juurduda ja haljendada. Loe siis temma kirja, mis ta sulle on kirjutanud, et sinna peaksid uskus ja armastusjes wõimust wõtma. Ja kui sinna isse ommale Summala sannast olled sedda kasso wõtnud, siis aita ka et so liggimenne, kes on waesem sind, wõiks ommas waesusjes seddasamma kallist hingeroga ennesele murretseda.

Ja nüüd kuulgem kuidas abbi piiblikogoduste tö wie aasta sees 1861 kuni 1865 on korda läinud.

I. Arjo maal.

1. Sürri kihhelfonnas on wäljalautud: 36 täit piiblit ja 92 uut testamenti; sisse tulnud: 104 rub. 45 kop. ja keif ka wäljaantud ja 30 rub. 65 kop. on Tallinna Pea=Piibli kogodusjele sadetud.
2. Kosje kihhelfonnas on wäljalautud: 94 T. P. ja 195 u. T.; sisse tulnud: 256 rub. 90 kop. ja sest rahhast on 124 rub. Tallinna Pea=Piibli kogodusjele sadetud.
3. Kapla kihhelfonnas on wäljalautud: 105 T. P. ja 112 u. T.; sisse tulnud: 379 rub. 14 kop., kellest 95 rub. Tallinna Pea=Piibli kogodusjele sadetud.
4. Maddisje ja Risti kihhelfonnas on wäljalautud: 97 T. P. ja 334 u. T.; sisse tulnud: 80 rub. 47 kop., kellest 52 rub. Tallinna Pea=Piibli kogodusjele sadetud.

II. Wirro ja Allotagguse Ma.

5. Jõhwi kihhelkonnas on wäljalautud: 204 T. P. ja 891 U. T.; sisse tulnud: 729 rub. 6 kop., kellest 165 rub. Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.
6. Waiwara kihhelkonnas on sisse tulnud: 300 rub. 73 kop. ja sest rahhast 55 rub. Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.
7. Lügganusse kihhelkonnas on wäljalautud: 71 T. P. ja 233 U. T.; sisse tulnud: 339 rub., kellest 100 rub. Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.
8. Mahoranna kihhelkonnas on wäljalautud: 63 T. P. ja 109 U. T. ja 127 rub. sai Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.
9. Simona kihhelkonnas on wäljalautud: 147 T. P. ja 315 U. T.; sisse tulnud: 405 rub. 10 kop., kellest 120 rub. Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.
10. Rakwerre kihhelkonnas on wäljalautud: 181 T. P. ja 390 U. T.; sisse tulnud: 630 rub. 98 kop., kellest 70 rub. Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.
11. Kadrina kihhelkonnas on wäljalautud: 87 T. P. ja 267 U. T. ja 20 rub. Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.
12. Jakobi kihhelkonnas on wäljalautud: 45 T. P. 351 U. T.; sisse tulnud: 292 rub. 46 kop. ja 82 rub. on Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.
13. Maarja kihhelkonnas on wäljalautud: 67 T. P. ja 322 U. T. ja 75 rub. Tallinna Pea-Piibli kogodussele sadetud.

III. Jerwa ma.

14. Umbla kihhelfkonnas on wäljalautud: 75 T. P., 189 u. T. ja 367 ewangeliumi ramatud, sisse tulnud: 72 rub. 29 kop., kellest 35 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
15. Sani kihhelfkonnas on wäljalautud: 73 T. P. ja 245 u. T. ja sisse tulnud: 199 rub. 86 kop.
16. Maddikse kihhelfkonnas on wäljalautud: 46 T. P. ja 195 u. T. ja 21 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
17. Koero kihhelfkonnas on wäljalautud: 120 T. P. ja 178 u. T., sisse tulnud: 239 rub. 35 kop. ja 100 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
18. Paide ja Anna kihhelfkonnas on wäljalautud: 75 T. P. ja 87 u. T., ja 47 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
19. Peetri kihhelfkonnas on wäljalautud: 52 T. P. ja 150 u. T. ja 28 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
20. Türrri kihhelfkonnas on wäljalautud: 60 T. P. ja 164 u. T.

IV. Väne ma.

21. Kullama kihhelfkonnas on wäljalautud: 104 T. P. ja 137 u. T.; sisse tulnud: 323 rub. 71 kop., kellest 115 rubla Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
22. Mikhle kihhelfkonnas on wäljalautud: 59 T. P. ja 225 u. T.; sisse tulnud: 122 rub. 85 kop., kellest 35 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.

23. Merjama kihhelkonnas on wäljalautud: 50 T. P. ja 324 U. T.; sisse tulnud: 102 rub. 40 kop., kellest 17 rub. 37 kop. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
24. Rihhola ja Kirrewerre kihhelkonnas on wäljalautud: 29 T. P. ja 146 U. T. ja sisse tulnud: 89 rub 61 kop.
25. Riggola kihhelkonnas on wäljalautud: 64 T. P. ja 105 U. T., ja 30 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
26. Martna kihhelkonnas on wäljalautud: 55 T. P. ja 52 U. T.; sisse tulnud: 193 rub. 54 kop., kellest 126 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
27. Middala kihhelkonnas on wäljalautud: 72 T. P. ja 48 U. T., sisse tulnud: 176 rub. 24 kop., kellest 96 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
28. Karruse kihhelkonnas on wäljalautud: 47 T. P. ja 60 U. T.; sisse tulnud: 92 rub. 23 kop., kellest 22 rub. 75 kop. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
29. Haapsalo kihhelkonnas on wäljalautud: 46 T. P. ja 107 U. T., sisse tulnud: 123 rub. 8 kop., kellest 53 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
30. Hannila ja Warbla kihhelkonnas on wäljalautud: 76 T. P. ja 246 U. T., ja 20 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
31. Pühhaleppa kihhelkonnas on wäljalautud: 194 T. P. ja 243 U. T.; sisse tulnud: 536 rub. 98 kop., kellest 308 rub. 68 kop. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.

32. Koigi kihelkonnas on wäljalautud: 160 T. P. ja 187 U. T.; sisse tulnud: 162 rub. 68 kop., kellest 49 rub. 40 kop. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
33. Keina kihelkonnas on selle wiimse 1865 aasta sees wäljalautud: 22 T. P. ja 29 U. T. ja sisse tulnud: 26 rub. 80 kop., kellest 23 rub. Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.
34. Noarootsi kihelkonnas on wäljalautud: 27 T. P. ja 55 U. T. ja 33 rub. 75 kop. on Tallinna Pea-Piibli koggodussele sadetud.

Üllepea on maal nende nimmetud Piibli seltside läbbi wäljalautud: 1513 T. P. 4448 U. T. ja 367 Ewangeliumid, kokko 6328 pühha kirja; küll hea hull, Jummal andko et sest seemnest ka paljo olleks hea Ma peale kuffund.

Ja nüüd, mo armsad sõbrad, tahhan teile weel mõnned kannad räkida, mis üks tru õppetaja ja hinge karjane meie rahwa Jummalala kanna wastowõtmisest on öölnud, ja mis minno arwates küll keige tähhelepannemisse wäärt on. Ta ütleb nenda: Jummal tännatud, se Jummalala kanna wäljalautamisest tö on ka tännawo (1860) meie koggodussest kannis heaste korda läinud. Se kallis hinge roog on rahwa kätte jaggatud. Agga kas sellega on ka nende hingedele roga antud? Jummal parrago, ei wiist mitte iggakord. Küll se kallis ramat saab kätte wastowoetud, ehk ka sure römu ja tännuga wastowoetud. Agga sellepärast ei ja ta weel mitte truiste loetud egga prugitud. Et ta kätte woetud on, sellepärast ei olle ta weel mitte süddamesse woetud. Mittokord on rööm Piibli ramato pärast muud middagi, kui rööm selle illusa ramato ülle, ja kui selle ramato sees seisaksid Kreka ehk Laddina keele

fannad Ma kele tähtedega — rööm olleks nisammoti suur, et se ramat ommeti ni illus on. Mitto neist, kes sedda ramatut ennestele ostivad, ei oska weel mitte kofko luggeda ja mitto neist kes ka kofko loewad, ei sa ommeti mitte sest arro mis nad loewad. (Nad pettawad isseennast ja omma hinge omma luggemisjega). Nad arwawad et nad Summalale sellega on head teinud, kui nad mõnned salmid temma sannast on luggenud, et nad waggad ja jummalakartlikkud inimessed on, kes ka Summala sanna pruukiwad. Agga et nad ka sest sannast peawad arro sama, et nad ka sedda peawad süddamesse wõtma ja omma hingele rammo, joudo, toidust, tarkust saatma — sedda nad ei oska mitte. Arwawad et Summala sanna on ni süggaw et meie suggu inimessed ei woi sest arro sada; se on nende assi, kes selle tarwis on õppetud, kiriko õppeta-jatte assi. Nad pannewad sedda wägga immeks jah raskeks, nago saaks neile liga tehtud, kui nende käest pärritakse et nad peawad ka Summala sannast arro sama. Et nad selle luggemisje läbbi peawad rikkamaks minnema, hinge warrandust ennestele korjama, et se Sanna neile peaks ollema nomimisjeks, kinnitussjeks, römustamisjeks ja jahhutamisjeks, — se keik on neil üks teadmatta, woõras assi. Pühha kirja ramat seisab mõnni kord nende maiades, nago olleks se neil agga peale watamisje tarwis, agga mitte luggemisje tarwis. Sellepärrast on ka meie rahwa pimmedus ja rummalus ni suur, sellepärrast on neil ni wähe armo tundmist, ehk neil kül Summala Sannast pudust ei olle. Hädda on suur, abbi lähhäks wägga tarwis; agga kust wötta? Kes wõib siin aidata?

Ma teaksin omma Ma rahwale kül head nouu anda, kui teie agga tahhaksite wastowötta. Summal tännatud mõnni on jubba wastowõtnud ja on ka jubba kät adra külge pannud,

agga teised seisawad wägga wasto ja ei tahha sest ühtegi kuulda. Se hea nou on: murretsege et teil ennam koolmeistrid ja õppetajaid olleks. Jah, armsjad rahwas, se lähhäb meie maal ja rahwal wägga tarwis, rohkem koolmeistrid ja õppetajaid. Meie kihhelfonnad on ni sured, et üks ainus õppetaja ial sedda suurt karja ei wõi nenda Issanda nore rohho made peale asfutada, egga hingamisse wee jure juhhatada, kui kohhus ja tarwis olleks. Sedda wahhet kirriko jure on ka ni paljo, et mitto peawad koddo jäma, kes kül hea melega tulleksid — isseärrikes wannade hulgast. Kül hing iggatsib Summala Sanna trööstmisse ja jahhutamisse järrel, agga ei jäksa sedda wahhet käia, et ta ka Summala kotta saaks, peab koddo jäma ehk kül filmaweega. Mis kallis assi se on, kui kolimaiia on küllas, kus koolmeister Laupäwa õhto ehk Pühhapäwa õhto loeb. Ja weel mõnnusam olleks, kui usi kirrikuid saaksime, mis olleks lähhem, et wöiks õppetaja jutlust kuulda. Willets luggu sellega on et ni wähe kolimaiasi ja kirrikuid meie maal on. Agga, wannamoor, ommeti wötta ramato kätte, loe isse ehk kui filmad ennam ei selleta, lasse ommad lapsed ehk lapse lapsed sulle sedda kallist Summala Sanna etteluggeda. Sa ütled: „Hea melega ma sedda wöttaksin tehha, kui agga „wöimalik olleks. Issse ei sa luggeda, loen ehk kül, agga ei „sa arro. Ja kui lapsed etteloewad, se on nisuggune lugge- „minne, et sest jälle arro ei sa. Jah kül se olleks hea olnud, „kui ma olleksin nores põlwes luggemist öiete kätte sanud — „agga nüüd on hiljaks jäanud, nüüd hing peab jubba nälgas „ollema, ehk se kül kibbe on.“

Sellepärrast, armsjad Ma rahwas, — meie maal ja rahwal lähhäwad kibbedaste kolimaiiad iggas küllas ja mõuned ned kirrikud tarwis. Tõssi kül, ehk ütleks mõnni, agga kust

wötta, kes annab neid meile? Kes annab? Isse anna. Oh, armsjad Ma rahwas, seeb se wigga on, et meie rahwas ni wähhhe waewa selle tarwis enneste peale tahhawad wötta egga rahha anda. Kas teie ollete luggenud mis 2. Mosesse ramatus seisab 35. peatükis? Ja Moses räkis keige Israeli laste koggodusse wasto ja ütles: Se on se fanna, mis Jehowa on kästnud ütteldes: „Wötke sest, mis teil on, ülestöstmisse-ohwri „Jehowale; iggäuks, kes ommast heast süddamest tahhab, togo „Jehowale ülestöstmisse-ohwriks kulda ja hõbbedat ja waske, „(j. n. ed. kuidas wöite luggeda 6—19 salmist sabik). Ja „keik Israeli laste koggodus läks Mosesse jurest ärra. Ja „nemmad tullid iggamees, kelle südda tedda aias, ja iggäuks, „kelle waim heal mehel tahtis anda, need töid Jehowa üles- „töstmisse-ohwri koggodusse telgi tö tarwis, ja keige temma „tenistusse tarwis ja pühha riette tarwis. Ja mehhed tullid „naestega, iggamees, kes ommast heast süddamest tahtsid, need „töid hakisid ja kõrwa ehtesid ja sõrmuksid ja kuppudega wösid, „keik fuggu kuldrüsto, ja iggamees, kes kullast köikutamisese-ohwri „Jehowale köikutas, ja iggamees, kelle jurest leiti sinnist ja „purpuri punnast ja elleda punnast ja kallist linnast lõnga ja „kitse karwo, ja punnakaid jära nahko ja mära nahko, need „töid sedda.“

Waatke kuidas Israeli lapsed hea melega omma hõbbedat ja kulda ja waske ja mitto muud asjo Jehowale ülestöstmisse-ohwriks on tomid, et temma teenistusse tell saaks ehhitud. Nenda peawad ka meie Ma rahwas hea melega omma hõbbedat ja waske Jummalale ohwerdama, et neile ja nende lastele saaksid nisuggused tunnistusse maiad ülessehhitud, kus nemmad ja nende lapsed Jummalala Sanna õppetust kätte saaksid, ja peawad ka murretsema, et neil koolmeistrid olleksid, kes neid

õppetawad. Oh! sedda peawad meie rahwas weel wägga õppima, et nemmad isse hea melega omma rahha Summalale ohwerdaksid. Se on mitmel kohhe ni raske ja ränk ja õppimatta asfi, et nad tedda ehk omma waenlasteks peawad, kes sedda nende peale tahhaks panna. Agga se lähhäb kibbedaste tarwis, ja kui meie rahwas sedda mitte ei tahha tehha, siis aega möda saab Summala Sanna selge õppetuse künal meie maal küünla jalla pealt mahhalükkatud. Ürgo kiitko ükski et ta Summalat ja Summala Sanna armastab, kui ta ei tahha omma rahha ka Summala rigi ehhitamisse ja kinnitamisse ja lautamisse heaks ohwerdada.

Summal walmistago meie rahwal süddant ja meelt ifka ennam selle tarwis. Summal andko, et se sanna ka mitme süddamed selle tarwis walmistaks. Teie teate sedda jo isse ja ollete tähhele pannud, et teie õppetajad iggas kohhas wägga kolide eest murretsewad. Mõnni on selle pärrast rõmus, teised jälle ei olle sellega rahhul, ja ei tahha middagi selle tarwis anda. Ja nüüd wimati olleme ka sedda nouu wõtnud, et tahhame mõnned ued kihhelfonnad asjutada, ja korjame selle tarwis ka rahha iggas koggodusfes. Summal aitko, et rahwas ka hea melega aidaksid! Sah Summal walmistago meile keikile, õppetajatele ja koggodustele, sedda meelt, et meie tahhaksime isseenmast keige omma warraga ifka ennam Issandale ohwriks anda! —

